

Els internautes espanyols descobreixen el costat fosc de les xarxes socials 'on line'

- En un mes, més de 10 persones han presentat denúncies contra les webs
- L'Agència Espanyola de Protecció de Dades està investigant els portals

Si desitja veure el gràfic en PDF faci un clic a la imatge.

MÉS INFORMACIÓ

Facebook guanya Tuenti

EDITORIAL: 'Alguns beneficis, múltiples trampes'

Els internautes espanyols descobreixen el costat fosc de les xarxes socials 'on line' (i 2)

RAFA JULVE

BARCELONA

Fa un mes, un professor d'institut va descobrir que diversos alumnes seus havien penjat en una xarxa social d'internet fotos seves a les quals van afegir una allau de mofes sense, és clar, el seu consentiment. Enfadat i preocupat per mals majors, el docent va decidir portar el cas a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD), i va tramitar així la primera denúncia presentada en aquell organisme sobre les infraccions en aquestes webs. Des d'aleshores, j'en només 30 dies!, la mateixa entitat ha cursat "més d'una dotzena de denúncies" relacionades amb aquestes cibercomunitats, a les quals ha obert una investigació.

Obnubilats per la possibilitat de traslladar les seves vides a un món paral·lel, centenars de milions d'internautes freqüenten diàriament portals com Facebook, Tuenti i Fotobloc. Allà intercanvien missatges, pengen fotos i vídeos, troben amics, lliguen amb tothom i fins i tot mostren els seus gustos i disgustos sense reparar en el fet que, en molts casos, estan caient en una teranyina de

desagradables conseqüències. ¿Per què? Perquè els beneficis d'aquestes plataformes són molt variats, però també ho són els riscos que comporten per culpa d'una legislació inconcreta i per la inconsciència i la ignorància de molts usuaris.

ELS RISCOS

Des d'usurpació de la identitat fins a segrestos

Tot i que la majoria d'aquestes webs tenen uns quants anys de vida, la febre per formar part de la seva xarxa de contactes s'ha disparat a Espanya els últims tres mesos, explica Artemi Rallo, director de l'AEPD, que recorda que el costat fosc del fenomen no deixa d'aparèixer a la premsa, "com la notícia sobre les queixes d'alguns espanyols perquè altres els havien suplantat la identitat, creant un perfil amb el seu nom i burlant-se d'ells".

Conscients que aquestes plataformes *on line* podien situar-se "a l'avantguarda de les infraccions" també dins de les nostres fronteres, l'AEPD i l'Institut Nacional de Tecnologies de la Comunicació (Inteco) van encarregar l'abril del 2008 un informe sobre els portals. El treball, un extens compendi dels perills d'aquests llocs, va veure la llum fa tres setmanes amb el títol *Estudi sobre la privacitat de les dades personals i la seguretat de la informació a les xarxes socials on line*.

El registre d'entrada en aquestes pàgines ja està ple de trampes que es nodreixen de la innocència i el passotisme de l'usuari. Segons Rallo, l'AEPD té comprovat que "ni tan sols un de cada 100.000 internautes es llegeixen les condicions d'ús d'una web d'aquest tipus". No és estrany, per tant, que els participants desconeguin que totes les dades que insereixen en algunes passen a ser propietat dels gestors. Que l'hi preguntin si no al grup musical Arctic Monkeys, que el 2006 "va estar a punt de perdre els drets sobre les seves pròpies cançons, a l'haver-les allotjat en una xarxa social per donar-se a conèixer en els seus començaments", recorda l'informe.

IMPRUDÈNCIES

Una vegada dins, els riscos tampoc és que decaiguin. La imprudència de deixar les dades personals a la vista de tothom --el 43% dels usuaris espanyols així ho fan; en part, perquè les webs configuren els perfils al més oberts possible i dificulten qualsevol filtre-- pot portar a casos extrems com els segrestos exprés que publicaven els diaris mexicans fa uns quants dies. La delinqüència organitzada utilitza les xarxes socials "com a fonts d'informació de les seves potencials víctimes, que, sense imaginar-se això, proporcionen massa dades personals i detalls sobre les seves vides", revelaven diverses agències de no- tícies d'aquell país.

A Espanya, per descomptat, el llistó dels mals no és tan alt. Ni tan sols com als EUA, on un jutge va multar una empresa amb 650 milions d'euros per crear pàgines falses de Facebook "per robar contrasenyes d'usuaris, als quals després enviava correus brossa", comenta Rallo.

ELS TRIPIJOCS

Unes condicions d'ús de més de 16 pàgines

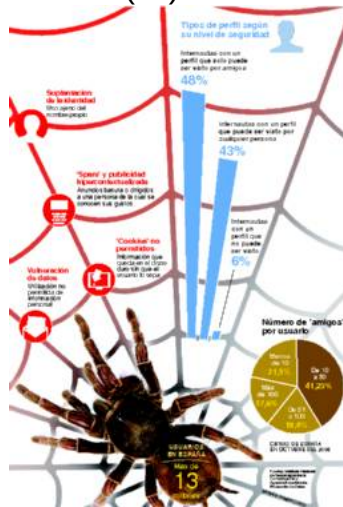
Els pirates informàtics no només s'aprofiten dels currículums penjats a les xarxes socials per enviar publicitat. També hi troben un graner per al phishing (webs que n'imiten d'altres de reals per, per exemple, accedir a comptes bancaris), una cosa que a Espanya sí que comença a ser una pràctica habitual.

Per evitar que aquests ciberdelictes proliferin, l'informe de l'AEPD i el seu director insisteixen a reclamar als internautes que siguin conscients del que suposa exhibir la seva vida a la xarxa, perquè això els pot comportar la pèrdua de la feina i tot. Això li va passar a una noia britànica la setmana

passada quan els seus caps van llegir a Facebook que estava molt tipa de la feina.

"Totes aquestes advertències mai

Els internautes espanyols descobreixen el costat fosc de les xarxes socials 'on line' (i 2)

són excessives --assegura Rallo--, perquè està comprovat que reprimir les activitats que transgredeixin la llei és molt complicat. És més aconsellable aconseguir que la població s'adoni de com ha d'actuar" davant d'uns productes que no dubten a demanar-los el seu estat civil, les seves aficions i, per si algú pica, que realitzin un test d'intel·ligència que, igual que les seves fotos i vídeos, qui sap on acabarà.

Per ara, el consell segueix sense calar en gran part de la ciutadania implicada. Ni tan sols entre els polítics, molts dels quals, en un intent d'"estar a l'última", han creat el seu perfil en una web social per explicar, com a mínim, si ara agafen l'AVE o si després passejaren fins a l'ajuntament passant per tal carrer o per tal altre.

Però no totes les recomanacions de l'AEPD assenyalen el client. També n'hi ha unes quantes que van dirigides als responsables d'aquestes plataformes, als quals, per començar, se'ls demana garantir "la transparència i la facilitat d'accés a la informació pròpia de la web i a les seves condicions d'ús". En aquests moments, les normes de funcionament de Facebook ocupen, enganxades en un document de Word, 16 pàgines. "I a més d'aquesta desmesurada extensió, caldria la col·laboració d'un prestigiós jurista per comprendre tot el que s'hi explica", critica el responsable de l'agència.

LA CANCEL·LACIÓ

Problemes per esborrar les dades al tancar el perfil

"Les xarxes socials no són més que un reflex de la vida real; tots els delictes que s'hi puguin cometre ja existeixen fora de les pantalles d'ordinador", se'n defensen els seus partidaris. No obstant, el que no poden amagar aquests fidels són les dificultats per desaparèixer d'aquest món. Facebook, per exemple, ha intentat diverses vegades aplicar la "llicència perpètua" per quedar-se amb totes les dades de l'usuari quan aquest deserti. Per ara no ha tingut més remei que recular, però no són pocs els internautes que denuncien

que, després d'eliminar el seu perfil, en van tornar a crear un de nou mesos més tard i es van trobar amb tot el que havien penjat anteriorment. El problema, a més, és que part de la informació que s'inclou en aquestes xarxes socials es trasllada a altres llocs d'internet. "Per defecte, aquestes plataformes permeten que algunes de les dades dels seus usuaris apareguin indexades en els buscadors tipus Google i Yahoo". Un altre atac a la protecció de la intimitat que, això és veritat, es podria frenar en algun dels apartats que apareixen en aquestes comunitats, però "se n'ha de ser un usuari avançat per saber trobar el lloc des d'on fer-ho", els recrimina Rallo. Molt recelós amb l'estructura d'aquest tipus de portals, el director de l'AEPD reconeix que aquestes xarxes "han tingut un èxit que ni elles mateixes s'esperaven fa dos anys, el que passa és que l'èxit no ha anat acompanyat d'un procés d'informació correcte". Com passa tant a internet, segueixen quedant molts aspectes sumits en el caos organitzatiu.

PROTECCIÓ INFANTIL

Falta de control en l'accés de menors d'edat

Ja a la pàgina 9 del seu estudi, l'Inteco i l'AEPD subratllen que aconseguir dades de qualsevol menor de 14 anys "requereix l'autorització dels seus pares o tutors". Així ho indica la llei espanyola en el reial decret 1720/2007, un dels més incomplets del país, perquè a ningú se li escapa que són desenes de milers els nens que falsegen l'edat sense saber-ho els pares per entrar a les webs.

Tots els organismes mundials de protecció de dades saben que els menors són els més aficionats a les xarxes socials i que, al seu torn, són els més vulnerables a les amenaces de depravats sexuals i pirates informàtics. Per aquest motiu, "el 17 de febrer, la Comissió Europea va firmar amb les 19 principals webs d'aquest tipus un compromís pel qual aquestes hauran d'informar abans de finals d'abril de totes les mesures que apliquen per verificar l'edat de l'usuari", explica Rallo. I als pares els tocarà reforçar la vigilància per evitar que els seus fills caiguin en perniciosos teranyines.